

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۶۸۳۵

چاپ اول

آبان ۱۳۹۲

INSO

16835

1st. Edition

Nov.2013

صنایع دستی - هنر رشتی دوزی

(قلاب دوزی رشت) - ویژگی ها

Handicrafts- The art of Rasht embroidery
(Rasht embroidery)- Specification

ICS:97.192;59.080

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادهای سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

"صنایع دستی - هنر رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) - ویژگی ها"

رئیس:

مظفری فر، سارا
(فوق لیسانس صنایع دستی)

دبیر:

قاسمی، مریم
(فوق لیسانس مرمت اشیاء تاریخی و فرهنگی)

سمت و/یا نمایندگی

کارشناس مسئول معاونت صنایع دستی -
اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان گیلان

کارشناس مسئول معاونت صنایع دستی -
اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان گیلان

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

بی پناه، عباسعلی
(دیپلم)

تولید کننده

تفضلی، فائزه

(لیسانس جغرافیای انسانی و اقتصادی)

کارشناس معاونت صنایع دستی - اداره کل
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
استان گیلان

روشن ضمیر * تهمنه
(دیپلم)

تولید کننده

صادقی، معصومه

(فوق لیسانس محیط زیست)

کارشناس مسئول اداره کل استاندارد استان
گیلان

علیپور، زهرا
(دیپلم)

تولید کننده

گلبندی حقیقت، کبری
(ابتدایی)

تولید کننده

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ه	پیش گفتار
و	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۴	۴ ویژگیها
۲۰	۵ الزامات
۲۳	۶ نشانه گذاری
۲۴	۷ راهنمای محصول
۲۵	پیوست الف (اطلاعاتی) تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ نوع کاربرد و ابعاد
۲۷	پیوست ب (اطلاعاتی) تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ ابعاد و وزن پارچه پشمی مصرفی
۲۹	پیوست پ (اطلاعاتی) تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ ابعاد و میزان نخ ابریشم مصرفی
۳۱	پیوست ت (اطلاعاتی) تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ نقوش
۳۲	پیوست ث (اطلاعاتی) تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ شیوه دوخت نقوش
۳۳	پیوست ج (اطلاعاتی) مشخصات رشتی دوزی ماشینی
۳۴	پیوست چ (اطلاعاتی) تصاویر کاربرد رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت)

پیش گفتار

استاندارد "صنایع دستی- هنر رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) - ویژگی ها" که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد ایران تهیه و تدوین شده و در صد و شصتمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۲۸ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدید نظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

۱- تحقیقات و تجربیات متخصصان داخلی

۲- سید صدر، سید ابوالقاسم. دایره المعارف هنرهای صنایع دستی و حروف مربوط به آن، چاپ دوم، سیمای دانش، ۱۳۸۸.

۳- اصلاح عربانی، ابراهیم. کتاب گیلان، جلد سوم، گروه پژوهشگران ایران، چاپ اول، پاییز ۱۳۷۴.

۴- گیلان: سرزمین برکت و صنایع دستی، روابط عمومی سازمان صنایع دستی ایران، آذر ماه ۱۳۵۶.

"رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت)"، یکی از دوخت های غنی و زیبای ایرانی است که سابقه ای بس طولانی داشته و سابقه آن را ۳۳۰ تا ۵۵۰ سال قبل از میلاد دانسته اند. حفاری های لولان در منتهی الیه شرق ایران پرده از ابهامی که در رواج کامل این هنر در ایران داشته برمی دارد. برحسب نوشته سیدونیدوس، اسقف کلرمن، منسوجات بافت ایران در قرن پنجم میلادی به تمام مغرب زمین می رفته است با آنکه تصور آن مشکل است که پارچه آن زمان باقی مانده باشد مع هذا بیشتر از ۶۰ قطعه نمونه پارچه های ساسانی در موزه های دنیا موجود است که معرف ترقی این هنر در آن دوره می باشد که برای متخصصین فن و محققین راهنمای خوبی می باشد.

به علاوه پارچه های بافت و طرح ایران به قدری در اروپا شهرت داشته است که اغلب برای روپوش قبور سلاطین و بزرگان اروپا از پارچه ها و قالی های ایرانی استفاده می شده است. مقداری از این پارچه های باقی مانده بعدها زینت بخش موزه ها گردید. در موزه آرمیتاژ لنینگراد، یک قطعه پارچه قلاب دوزی موجود است که از عالی ترین پارچه های زمان ساسانی می باشد. بر روی این پارچه خروس بزرگی با رنگهای الوان دیده می شود که در درون آن دایره ای نقش گردیده است. یک قطعه دیگر پارچه ای نیز مربوط به این دوره در موزه کونت کورب برلین موجود است که قبلا در یکی از کلیساهای برلن برای بستن اشیاء مقدس به کار می رفته و روی آن دوایری منقوش است که سر گراز در درون آن ترسیم و تماما قلاب دوزی شده است. همه این شواهد حاکی از رواج کامل این هنر در دوره ساسانی است.

هم چنین اسنادی در دست است که نشان می دهد در سال های نخستین بعد از ظهور اسلام به موازات بافت پارچه های پشمی و پرده های ابریشمی فاخر در شهر فسا، فرش های عالی در جهرم و جامه های حریر و دیبا در اصفهان، نوعی قلاب دوزی مطلوب نیز در طبرستان (مازندران فعلی) رواج داشته است.

این هنر مانند سایر هنرها در دوره سلجوقی مورد توجه خاص قرار گرفت و هنرمندان رشت و اصفهان و مشهد توانستند نمونه های بسیار عالی از خود به یادگار گذارند. در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه این هنر به منتهای درجه شکوفایی خود رسید و هنرمندان این رشته به خلق آثار متعددی از خود پرداختند که هر کدام چشم بیننده را به حیرت و تحسین وا می دارد. این دوره ها در مجموع به پرکاری معروف می باشند به نحوی که سوزن دوزان موضوعات مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگ عامه، دینی و اقتصادی را پس از طراحی و نقش پردازی، شروع به قلاب دوزی می نمودند.

به عنوان نمونه پرده ای به طول چهار متر و عرض ۱/۵ متر از جنس ماهوت، مربوط به دوره افشاری در یک مجموعه، قلاب دوزی گردیده است. از نمونه های بسیار نفیس می توان به یک جفت پرده قلاب دوزی به سه شیوه رایج اشاره نمود که متعلق به سده ۱۲ ه. ق می باشد که استاد حسین رشتی به دستور فخرالدوله، قلاب دوزی نموده است این کار حداقل ۴ سال به طول انجامید و واقعا در نوع خود بی نظیر است.

استادکاران این هنر همیشه برای زیباتر شدن کار خود، قلاب دوزی را با سوزن دوزی ترکیب می کنند که حاصل آن نقوش بسیار زیبایی است. یک نوع قلاب دوزی در مشهد نیز رایج می باشد که یکی از ویژگی های آن، یک رنگ بودن نخ مورد استفاده در سراسر طرح می باشد. از این نوع قلاب دوزی بیشتر برای تزیین جانماز، سجاده، بقچه و سوزنی، پرده، رومیزی، کوسن، بیرق و علامات عزاداری استفاده می نمایند.

در ترکیه نیز قلاب دوزی به تقلید رشتی ها، در قرن اخیر معمول شده است با این تفاوت که قطعات ماهوت بجای اینکه در هم فرو رفته باشند روی هم قرار گرفته و در پاره ای از قسمت ها ۶ تا ۷ قطعه ماهوت روی هم دوخته شده

اند. این پارچه ها از دور شبیه به پارچه های گلدوزی شده رشتی هستند ولی اگر از نزدیک دیده شوند تفاوت آنها کاملاً مشخص می باشد.

بختیاری ها صورت خورشید را اغلب به روی طلسم های مدور یا چهار گوش می کشند و بیشتر کار روی آنها به شکل قلاب دوزی است. نقش صورت خورشید در این طلسم تقریباً مشترک است. البته نقوش متنوعی به دور صورت، سوزن دوزی می شود. ریشه های دور کار نیز به آن زیبایی خاص می دهد.

این طلسم ها را روی دیوار خانه ها، در عروسی و یا اتاق بچه ها برای آرایش و دفع چشم زخم به کار می گیرند. با توجه به بلوغ هنر و صنایع دستی گیلان در دوره ای باستانی مخصوصاً در صنعت تولید و بافت انواع پارچه ها و نیز مهارت و استادی صنعتگران معاصر گیلان در کار قلاب دوزی باید این استان را نیز از مراکز بسیار قدیمی صنعت مزبور به شمار آورد.

در گیلان، ترسیم نقوش قلاب دوزی اغلب ذهنی بوده و اکثراً نسل به نسل از قدیم منتقل شده است. نقوشی که بیشتر مورد توجه بوده، و بازار بهتری دارد نقش های قدیمی کج بوته ای، نقشه ترنجی و گرد می باشد. زیباترین آثار قلاب دوزی مربوط به استان گیلان (شهر رشت) می باشد، البته در مهاباد نیز نوعی قلاب دوزی رایج است که شباهت زیادی در شیوه تولید، ابزار و نقوش به قلاب دوزی رشت دارد، اما فاقد تنوع رنگ می باشد. چند نمونه از این آثار زیبا در موزه هنرمندان معاصر صنایع دستی ایران نگهداری می شود.

صنایع دستی - هنر رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) - ویژگی ها

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ویژگی ها و خصوصیات مربوط به هنر رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت)، معرفی شاخص های الزامات، روش و مراحل انجام کار، نوع نقوش، تعیین ابعاد کار، راهنمای تولید و برچسب گذاری جهت تشخیص اصالت این هنر می باشد.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

- تولید انواع محصولات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) جهت مصارف مختلف شامل رومیزی، روتختی، پرده، کوسنی، زیرلیوانی، کیف و ساک، روفرشی و ... در ابعاد و اندازه های مختلف با استفاده از نخ های ابریشم طبیعی، مصنوعی، ویسکوز و پارچه ماهوت در رنگها و گلهای اصیل و سنتی و روش دوخت سنتی با دست.

استفاده از دوخت ماشینی در رشتی دوزی کاربرد ندارد.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده است. به این ترتیب آن مقررات، جزیی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود. در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظر های بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن ها مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۲۱۸۷ : سال ۱۳۸۲، منسوجات- پارچه فاستونی صد درصد پشمی- ویژگیها

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۲۶۶۹، ویژگیهای نخ گلدوزی پنبه‌ای.

۲-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۳۴۲۱، ویژگی نخ ویسکوز یکسره مورد مصرف در گلدوزی ماشینی

۲-۴ استاندارد ملی ایران شماره ۴۳۰۶ : سال ۱۳۸۴، نساجی - ثبات رنگ - پارچه همراه از جنس پشم - ویژگیها

۲-۵ استاندارد ملی ایران شماره ۵۱۵۷، ویژگیهای نخ ابریشم خام

۲-۶ استاندارد ملی ایران ، شماره ۷۱۲۸، نساجی - تولید نخ خام ابریشم تابیده - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

رشتی دوز

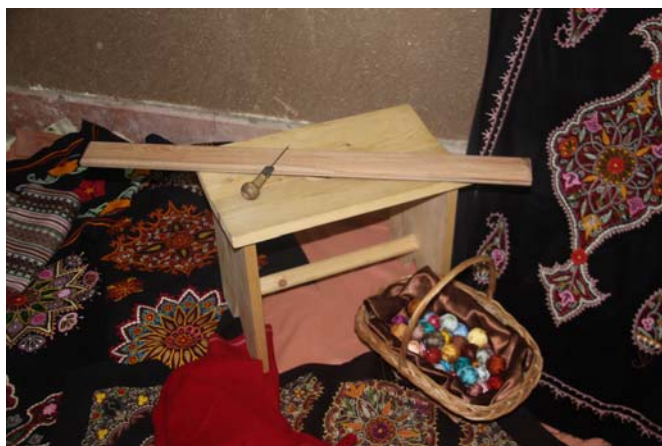
قلاب دوز

هنرمندی که در دوختن رشتی دوزی مهارت دارد.

رشتی دوزی

قلاب دوزی رشت

نوعی از قلاب دوزی است که با استفاده از نخ های ابریشم طبیعی یا مصنوعی یا نخ ویسکوز بر روی پارچه ماهوت با استفاده از ابزار جریده ، کتل و قلاب و معمولا به صورت الوان با نقوش متنوع که اکثرا برگرفته از نقوش قالی و طرح های سنتی گیلان انجام می شود.

شکل ۱- نمونه ای از رشتی دوزی

قلاب دوزی ساده

انجام عمل قلاب زدن پس از طراحی و نقش پردازی، با استفاده از نخ های ابریشمی الوان روی تمام سطح پارچه است.

قلاب دوزی به شیوه تکه دوزی

روشی است که در آن هنرمند پس از اجرای نقش روی زمینه ماهوت، به اندازه کادرهایی معین از ماهوت الوان برش می دهد و آنها را به طور برجسته در جای خود روی زمینه قرار داده و به پارچه زیرین متصل میکند و بعد قلاب دوزی می نماید.

قلاب دوزی به شیوه معرق

روشی است که در قالب آن، هنرمند پس از نقش پردازی، کادرهایی معین را از ماهوت در می آورد و با ماهوت هایی از رنگ دیگر جایگزین می سازد و سپس به قلاب دوزی دور آن می پردازد.

ماهوت

نوعی فاستونی صد در صد پشم است.

۳-۶

جریده

کارگاه

چوب باریک و بلندی است که جهت ثابت نگه داشتن پارچه بکار می رود.

۳-۷

قلاب

وسیله ای نوک تیز از جنس فولاد با دسته چوبی و مهره است که قلاب دوز توسط آن، نخ های ابریشمی را به صورت زنجیره با توجه به طرح مورد نظر، بر روی پارچه ماهوت نقش می اندازد.

۳-۸

چهار پایه مخصوص

کتل

وسیله جهت نشستن هنرمند به هنگام انجام کار است.

شکل ۲- کتل - قلاب - جریده

۳-۹

ابزار مخصوص انتقال طرح بر روی پارچه

این ابزار شامل کاغذ پوستی، پلاستیک، پودر سینکا، پودر سیریش، آب و قلموی چوبی و دستگاه هویه می باشد که توسط آنها ، طرح اولیه را بر روی پارچه مورد نظر نقش می اندازند .

دوخت دودوری

همان دوخت زنجیره دوزی است که ۲ دور دوخته می شود. یک دور در جهت عقربه های ساعت و دور دوم خلاف جهت عقربه های ساعت دوخته می شود.

۴ ویژگی ها**۱-۴ ویژگی های مواد اولیه**

نخ ابریشم طبیعی و مصنوعی و نخ ویسکوز و پارچه ماهوت پشمی از جمله مواد مصرفی رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) می باشد.

۱-۱-۴ نخ ابریشم طبیعی

نخ ابریشم طبیعی مورد استفاده در رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) باید بتواند الزامات استانداردهای ملی ایران شماره های ۲۱۸۷، ۵۱۵۷ و ۷۱۲۸ را برآورده نماید.

۲-۱-۴ نخ ابریشم مصنوعی

نخ ابریشم مصنوعی مورد استفاده در رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) باید بتواند الزامات استانداردهای ملی ایران شماره ۲۶۶۹ و ۴۳۰۶ را برآورده نماید:

۳-۱-۴ نخ ویسکوز

نخ ویسکوز مورد استفاده در رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) باید بتواند الزامات استاندارد ملی ایران شماره ۳۴۲۱ را برآورده نماید.

۴-۱-۴ پارچه ماهوت پشمی

پارچه ماهوت پشمی مورد استفاده برای رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) باید بتواند الزامات استانداردهای ملی ایران شماره های ۲۱۸۷ و ۴۳۰۶ را برآورده نماید.

۲-۴ ویژگی های ابزار کار**۱-۲-۴ قلاب**

وسیله ای نوک تیز و بدون انحنا با بریدگی مورب، در فاصله ۵ میلی متری نوک، که از فولاد ساخته شده، دسته آن چوبی و دارای مهره ای می باشد به گونه ای که دسته چوبی کف دست قرار گرفته، مهره بین انگشت شصت و اشاره قرار می گیرد و شیار قلاب باید به سمت بالا باشد.

شکل ۳- قلاب

۴-۲-۲ کتل

کتل از جنس چوب راش یا ون یا نراد به اندازه بلندی ۲۹ سانتی متر، عرض ۱۹ سانتی متر و طول ۳۵ سانتی متر با نشیمن به ابعاد ۱۰/۵۰ در ۲/۰۰ سانتی متر می باشد. سطح کتل حتما باید به صورت مورب (هفت) باشد تا به مهره کمر آسیبی وارد نشود.

شکل ۴- کتل

۴-۲-۳ جریده

چوب باریک و بلندی است به ابعاد تقریبی ۸۰ تا ۱۰۰ سانتی متر، عرض ۵ تا ۸ سانتی متر و ضخامت ۲/۵ سانتی متر. این چوب از سمت عرض (پهنا) و ضخامت (قطر) از ابتدا تا ۲۰ سانتی متر مانده به انتهای چوب، یک شیار دارد که این شیار جهت ثابت نگه داشتن پارچه می باشد. جنس جریده بهتر است از جنس چوب ون، راش یا سرخدان باشد.

شکل ۵- جریده

۴-۲-۴ وسیله انتقال طرح بر روی پارچه

- کاغذ پوستی جهت کشیدن طرح اولیه که باید نازک و شفاف باشد.
- پلاستیک جهت انداختن طرح اولیه از روی کاغذ به روی پلاستیک که باید کلفت و شفاف و بادوام باشد.
- دستگاه هویه با سوزن نازک و ترجیحا ۴۰ ولت.
- پودر سینکا جهت علامت گذاری طرح اولیه از روی پلاستیک به روی پارچه .
- ترکیبی از پودر سینکا و پودر سیریش (با قدرت جذب و چسبندگی بالا) و آب جهت کشیدن طرح و ثابت نگه داشتن علامت ها بر روی پارچه.

شکل ۶- وسیله انتقال طرح بر روی پارچه

۴-۳ ویژگی های فنی مراحل دوخت رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت)

به طور کلی مراحل تولید یک مصنوع رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) به شرح زیر می باشد:

۴-۳-۱ کشیدن یک چهارم طرح مورد نظر بر روی کاغذ پوستی و تبدیل آن از طریق قرینه سازی به چهار چهارم و آماده نمودن کامل طرح.

۴-۳-۲ سوراخ سوراخ نمودن طرح اولیه بر روی پلاستیک کلفت با استفاده از دستگاه هویه (تهیه شابلون).

۴-۳-۳ گذاشتن پلاستیک سوراخ سوراخ شده (شابلون) بر روی پارچه و ثابت نگهداشتن آن توسط گیره یا

۴-۳-۴ پاشیدن پودر سینکا با پنبه بر روی پلاستیک به طوری که تمام سطح سوراخ سوراخ شده طرح را بپوشاند.

۴-۳-۵ برداشتن پلاستیک از روی پارچه با احتیاط، تا علامتها (نقطه چین هایی) که توسط پودر سینکا بر روی پارچه باقی مانده، محو و درهم نشود.

۴-۳-۶ کشیدن نقطه چین هایی که توسط پودر سینکا بر روی پارچه گذاشته شده اند با ترکیبی از مخلوط آب و پودر سینکا و پودر سیریش توسط قلموی چوبی.

۴-۳-۷ گذاشتن پارچه طراحی شده در جای مناسب تا طرح کاملا خشک شود.

۴-۳-۸ نشستن قلاب دوز بر روی کتل (چهار پایه).

۴-۳-۹ گذاشتن پارچه در میان شیار جریده و قرار دادن آن میان دو زانو.

۴-۳-۱۰ گره زدن یک سر نخ و فرو بردن قلاب از روی پارچه به داخل و حلقه کردن نخ گره زده در شیار قلاب و بیرون آوردن نخ از پارچه.

۴-۳-۱۱ فرو کردن مجدد قلاب در پارچه به اندازه نوک قلاب فاصله از حلقه اول، استوار کردن دوباره نخ بر روی قلاب و از پارچه بیرون آوردن و هم چنین از نیم دایره قبلی و کشیدن کامل نخ تا نیم دایره اول کاملا بر روی کار بنشیند.

۴-۳-۱۲ در حالی که نیم دایره جدید روی قلاب وجود دارد این امکان به وجود می آید که مجدداً قلاب را به داخل پارچه فرو برده و با تکرار این حالت زنجیره ها به دنبال هم بر روی پارچه می نشینند.
یادآوری ۱- معمولاً رشتی دوزی آسترکشی نمی شود. ولی در صورت امکان می توان برای آن آستر دوخت.

شکل ۷- ب

شکل ۷- الف

شکل ۷- ت

شکل ۷- پ

شکل ۷- ج

شکل ۷- ث

شکل ۷- ح

شکل ۷- چ

شکل ۷-د

شکل ۷-خ

شکل ۷-ذ

شکل ۷- مراحل فنی دوخت رشتی دوزی

۴-۴ ویژگی طرح ها و نقوش

چون هنر رشتی دوزی الهام گرفته از هنر فرش بافی است و نقش های فرش هم الهام گرفته از هنر کاشی و تذهیب است، طرح ها و نقش های این هنر بر اساس نقوش فرش دارای قاعده و قانون خاصی است. این هنر تنها هنری است که در دنیا نقش فرش را بر روی پارچه می زند.

۴-۴-۱ طرح ها

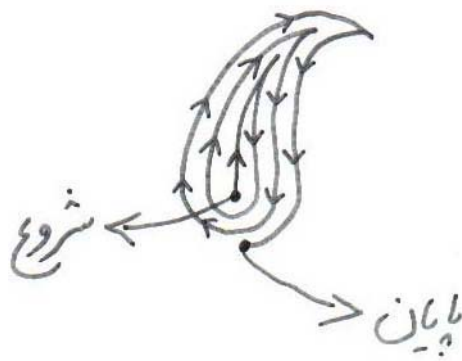
از انواع طرح های متداول در این نوع رودوزی می توان از بازوبندی، بند رومی، بته جقه ای شاخ گوزنی، بته جقه ای ترمه ای، بته جقه ای قهر و آشتی، گل بادامی، قاب قابی درختی، گل و بوته، گل و مرغ، مجالس شاهانه، داستانهای ادبی و عرفانی، موضوعات بزمی، شکارگاهی، رزمی، تک چهره، صورت خورشیدی، شمسه ای ترنجی، کتیبه ای، هندسی، گل حاشیه ای، لچک ترنج افشان، سروچه، پیچک ترنجی، محرماتی راست کج، طرح های اسلیمی و گل های شاه عباسی و گل های ساعتی نام برد.

۴-۴-۲ نقوش

قلاب دوز، نقوش بکار رفته را به انواع و اهداف مختلف بر روی پارچه می دوزد. بعضی نقوش به صورت دوخت های حاشیه ای می باشند، بعضی نقوش جزء گلهای اصلی و برخی از آنها جزء ریزه کاری ها می باشند.

۴-۴-۱-۲ گل های اصلی

- بته جقه: گلی است که با یک سربرگ دوخته می شود و نوک برگ کمی اوریب به سمت راست یا چپ می باشد.

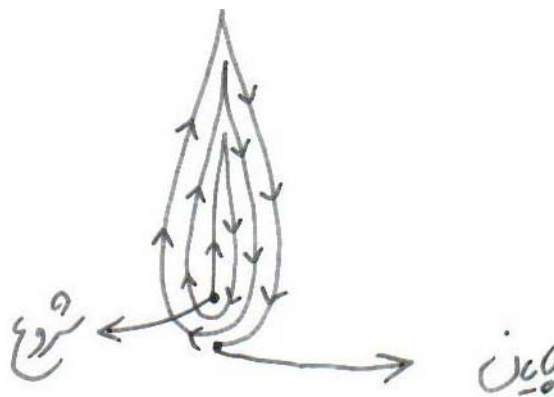
شکل ۸- نقش بته جقه

- سه برگ بته جقه: گلی است که با سه برگ (سه بته جقه) دوخته می شود که دو تا در طرفین و یکی در وسط می باشد.

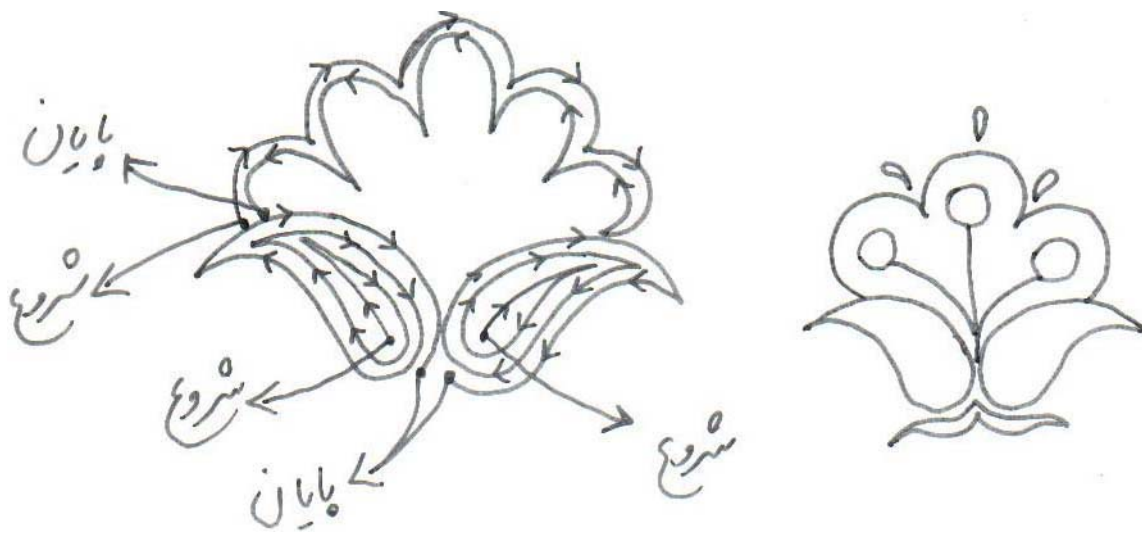
شکل ۹- نقش سه برگ بته جقه

- سر برگ: برگی است شبیه به کله قند که همیشه وسط کار و بر روی گلپای بزرگ دوخته می شود.

شکل ۱۰- نقش سر برگ

- گلبرگ: گلی است که از دو بته جقه و گلی بالای آن تشکیل شده است.

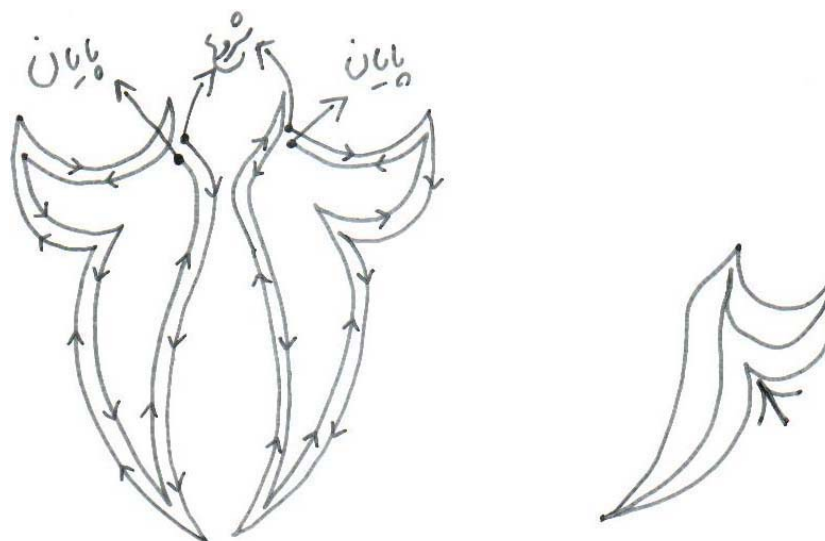
شکل ۱۱- نقش گلبرگ

- سه برگ تاجی: گلی است توپر مانند تاج و دارای سه برگ به هم چسبیده می باشد که قسمت نوک برگ سمت چپ و راست آن کمی اوریب خواهد بود.

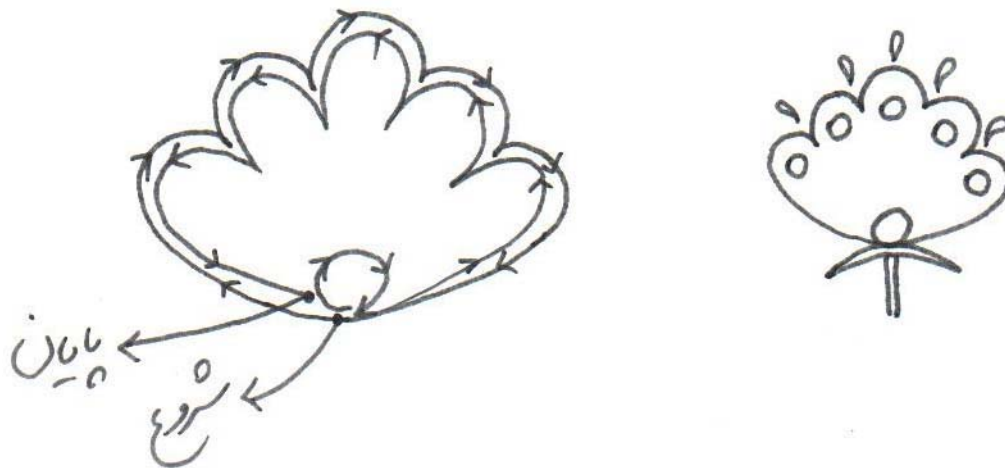
شکل ۱۲- نقش سه برگ تاجی

- شاهبرگ: برگي است توخالی که شبیه عدد ۶۲ (شصت و دو) می باشد.

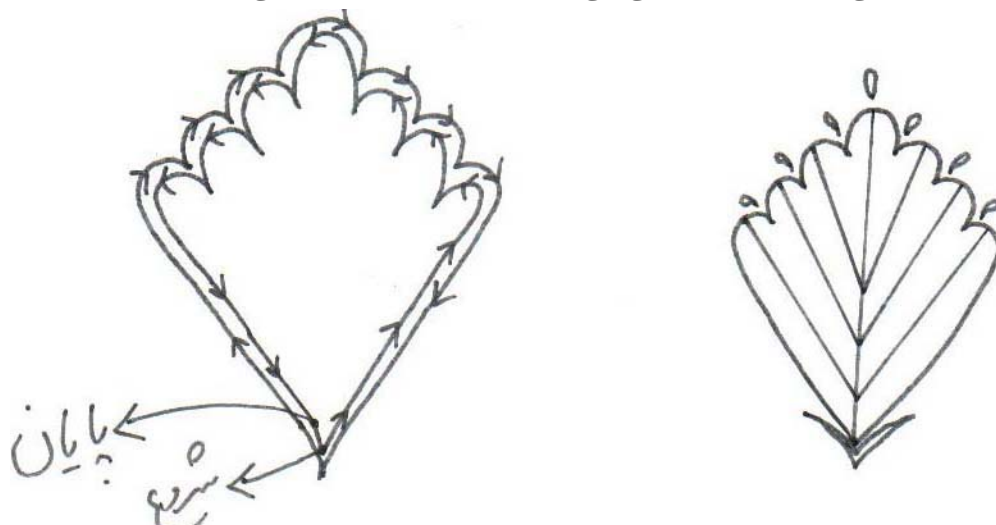
شکل ۱۳- نقش شاهبرگ

- پنج پر هلالی: از گل های توخالی می باشد که دو دوری دوخته می شود.

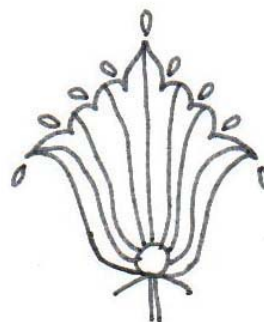
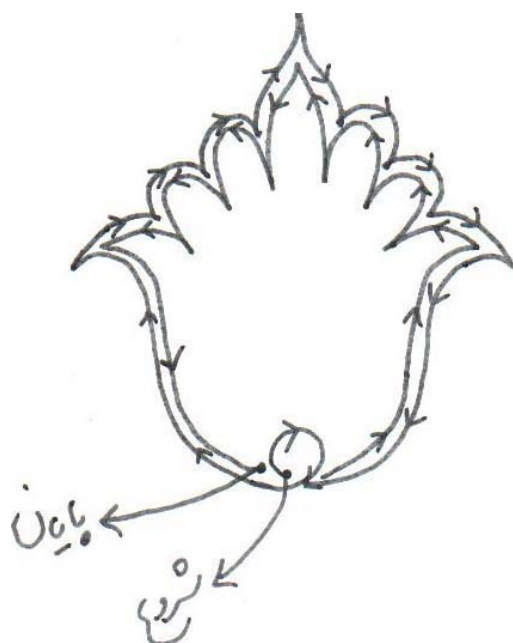
شکل ۱۴- نقش پنج پر هلالی

- هفت پر هلالی: از گل های توخالی می باشد که دو دوری دوخته می شود.

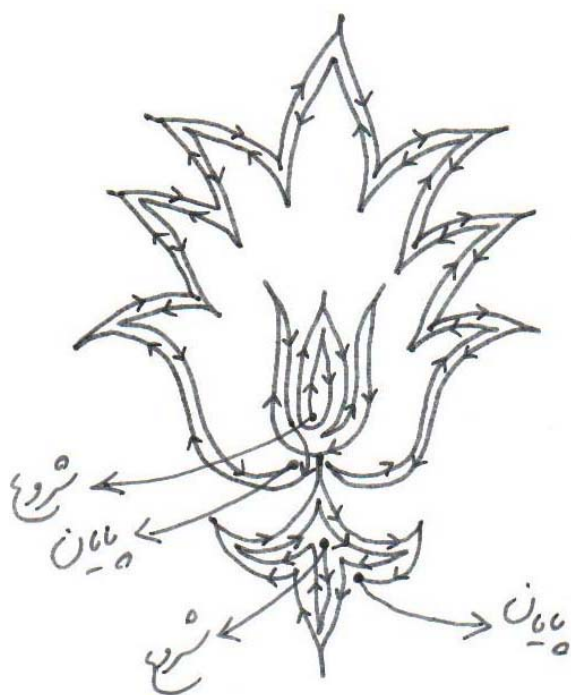
شکل ۱۵- نقش هفت پر هلالی

- رز برگ: از گل های توخالی می باشد که دو دوری دوخته می شود.

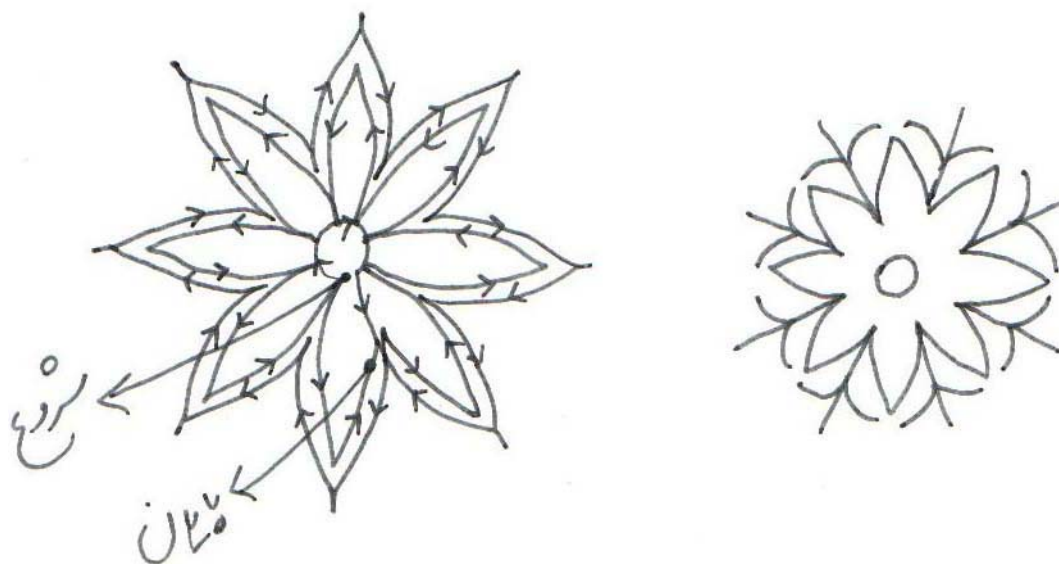
شکل ۱۶- نقش رزبرگ

- گل شانه ای: گلی است تو خالی که از سه گل (۱- غنچه ۲- شانه ای ۳- سه برگ کنگره ای) تشکیل شده است و دو دوری دوخته می شود.

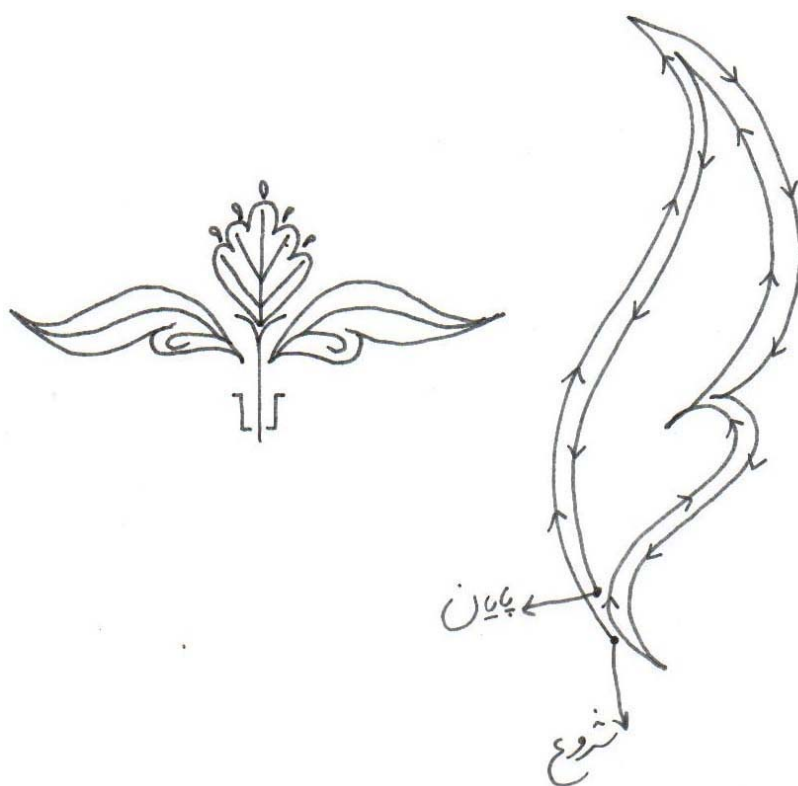
شکل ۱۷- نقش گل شاخه ای

- هشت پر نوک تیز: گلی است تو خالی که دو دوری دوخته می شود.

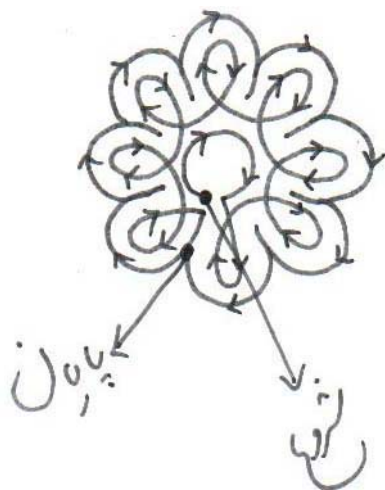
شکل ۱۸- نقش هشت پر نوک تیز

- برگ چاکدار: برگي است تو خالي که دو دوری دوخته می شود.

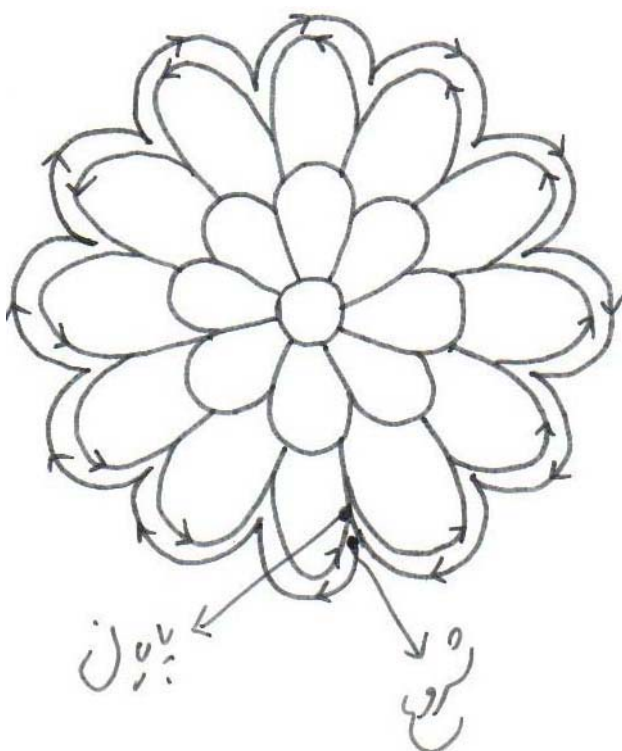
شکل ۱۹- نقش برگ چاکدار

- گل آهار: از مهمترین گل‌های رشتی دوزی است که جایگاه آن بیشتر در وسط کار می باشد.

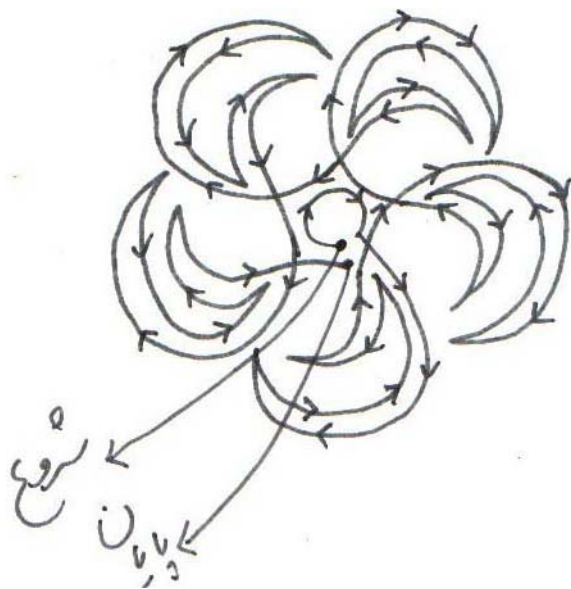
شکل ۲۰- نقش گل آهار

- گل بزرگ: گلی است بزرگ و تو خالی که دو دوری دوخته شده و جایگاه آن در وسط کار و دور گل آهار می باشد.

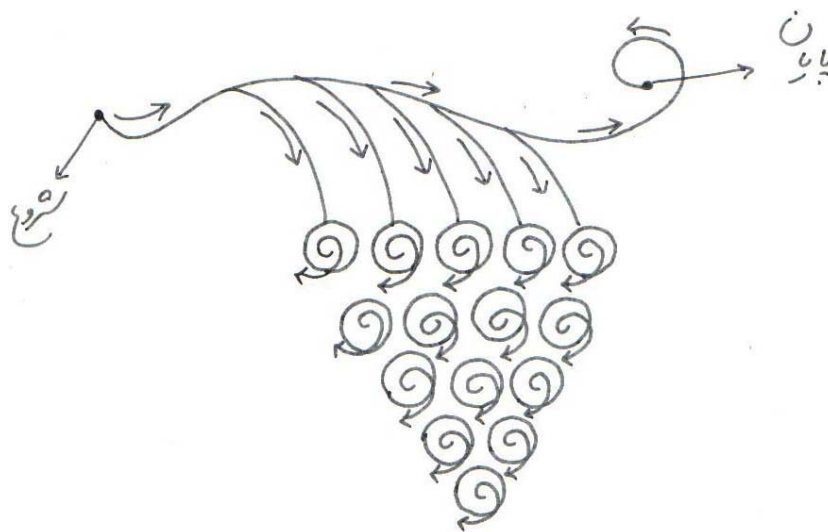
شکل ۲۱- نقش گل بزرگ

- گل چاکدار: گلی است با برگ های بریده و یک دوری دوخته می شود.

شکل ۲۲- نقش گل چاکدار

- خوشه انگوری: این نقش دارای یک ساقه با چندین خوشه انگور می باشد.

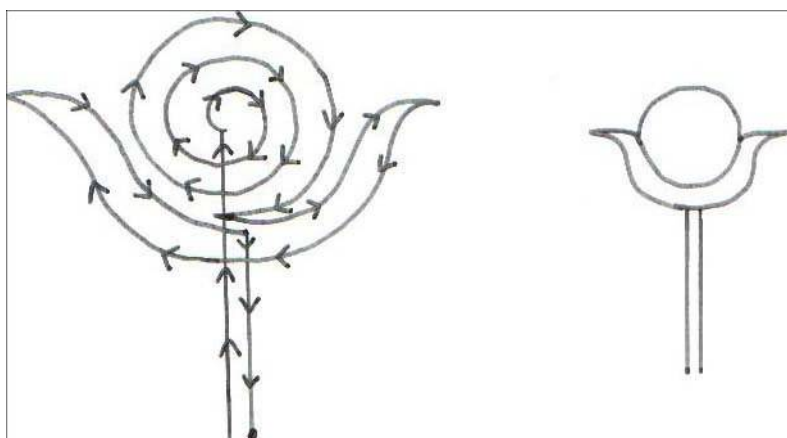
شکل ۲۳- نقش خوشه انگوری

- غنچه مینیاتوری: یک نوع غنچه پیشرفته و از گل های بارزش است که دو دوری دوخته می شود.
- گل اناری: از گل های بسیار بارزش است که دو دوری دوخته می شود.
- گل شاه عباسی: از گل های بسیار بارزش است که دو دوری دوخته می شود.
- گل اسلیمی: از گل های بسیار بارزش است که دو دوری دوخته می شود.
- گل ساعتی: از گل های بسیار بارزش است که دو دوری دوخته می شود.

۴-۲-۲-۴ ریزه کاری (گل های تزئینی برای پر کردن فضا)

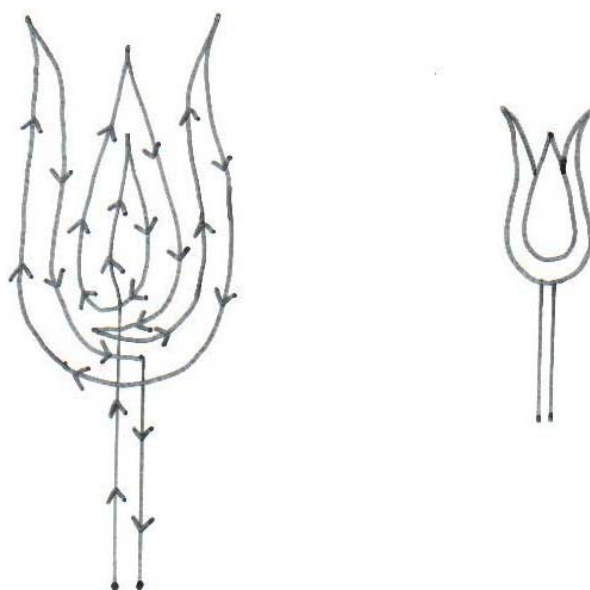
ریزه کاری ها در رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) برای تکمیل کار و زیباتر شدن گلها می باشند که شامل:

- آلبالو: شکلی است گرد و توپر که از سه قسمت تشکیل شده است:
- (۱- خود آلبالو ۲- تیغه ۳- ساقه).

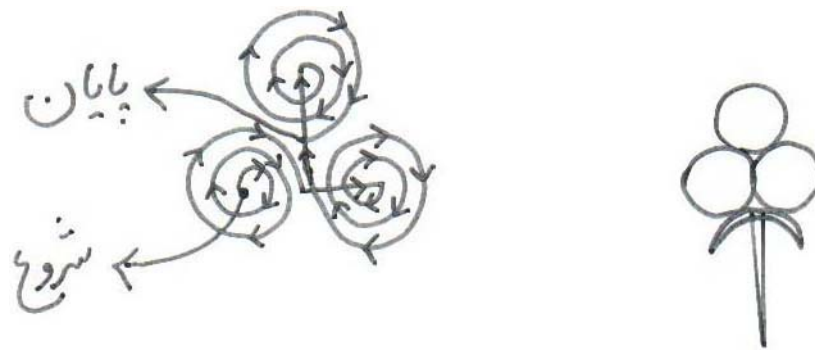
شکل ۲۴- ریزه کاری آلبالو

- غنچه: گلی است مانند کله قند که دو دوری دوخته می شود و همانند آلبالو از سه قسمت تشکیل شده است (۱- خود غنچه ۲- تیغه ۳- غنچه).

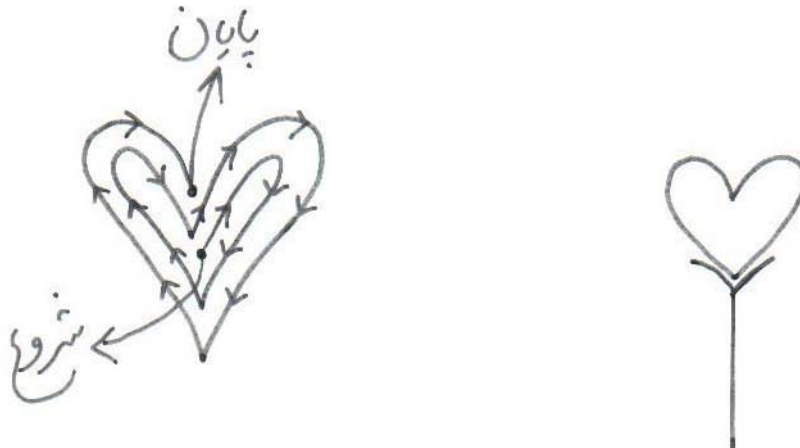
شکل ۲۵- ریزه کاری غنچه

- سه دانه: سه آلبالوی چسبیده به هم می باشد که جهت پر کردن فضا به کار می رود.

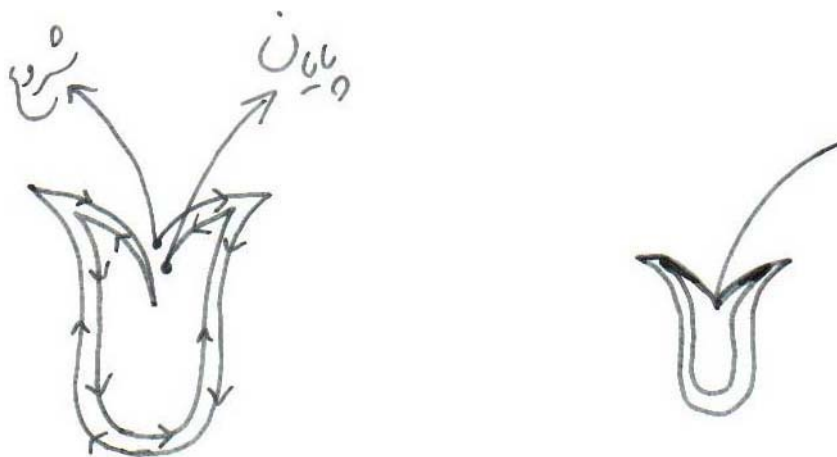
شکل ۲۶- ریزه کاری سه دانه

- دو دانه: گلی است توپر که مانند پنج برعکس یا قلب دوخته می شود و از گل‌های تزئینی می باشد.

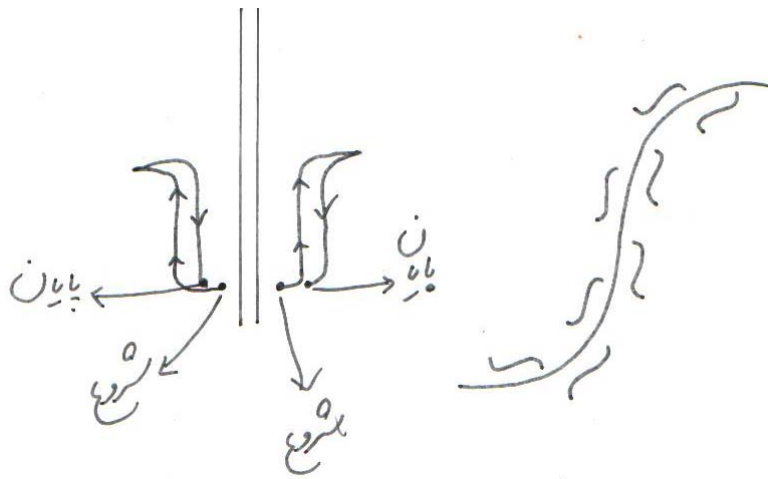
شکل ۲۷- ریزه کاری دو دانه

- گل لاله: از گل های تزئینی می باشد و دو دوری دوخته می شود.

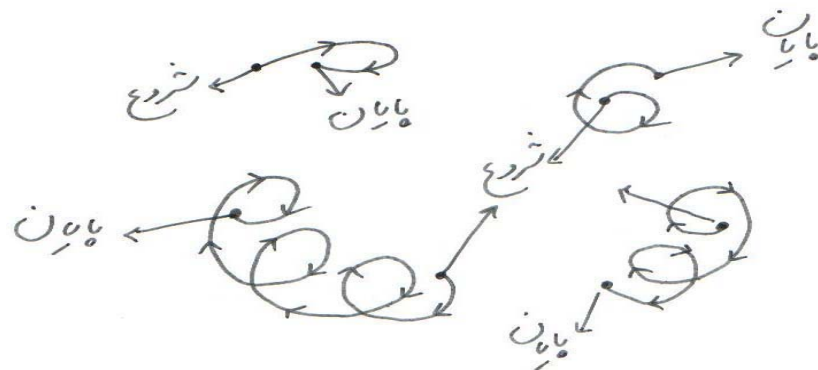
شکل ۲۸- ریزه کاری گل لاله

- برگ مدی: شکلی است کرمی شکل و مانند مد () که همیشه در دو طرف ساقه دوخته شده و به عنوان ریزه کاری در حاشیه و بند استفاده می شود.

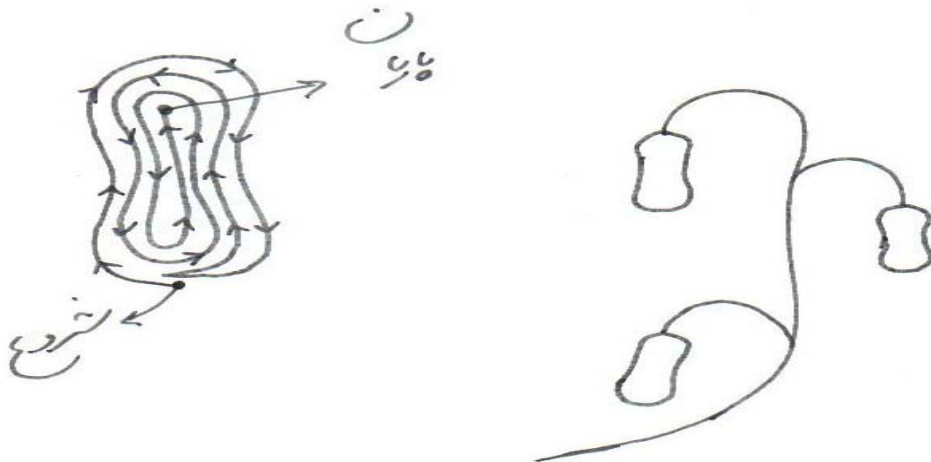
شکل ۲۹- ریزه کاری برگ مدی

- پیچک: شکلی است به صورت حلقه های بریده بریده که برای پرکردن متن کار بکار برده شده و به چهار حالت دیده می شود (۱- نیم حلقه ۲- یک حلقه ۳- دو حلقه ۴- سه حلقه).

شکل ۳۰- ریزه کاری پیچک

- پيله: شکلی است مانند پيله کرم ابریشم که برای ریزه کاری ها استفاده می شود.

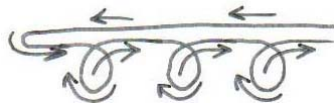
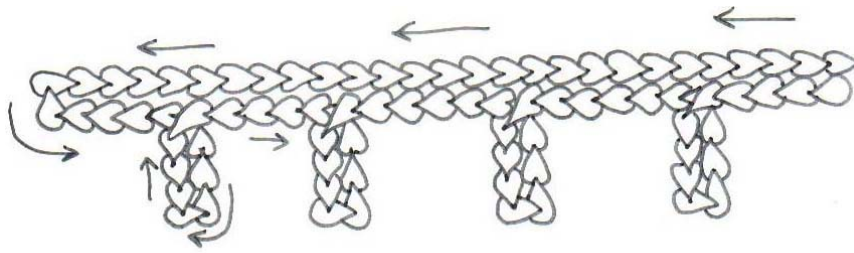

شکل ۳۱- ریزه کاری پيله

- اشک: شکلی است شبیه اشک که برای پر کردن فضای میان گلبرگهای گل‌های اصلی (پنج پر هلالی، هفت پر هلالی، ...) استفاده می شود.

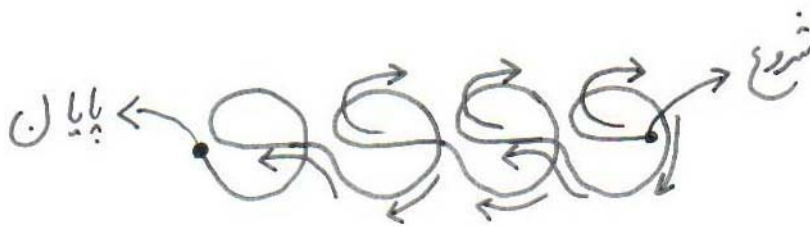
۴-۲-۳ انواع دوخت:

- پیچ: برای حاشیه و دور کار استفاده می شود.

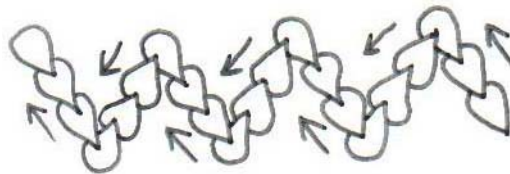
شکل ۳۲- دوخت پیچ

- کومه: دوختی است که مانند دانه های تسبیح گرد و توپر و به هم چسبیده و جزء دوخت های حاشیه است.

شکل ۳۳- دوخت کومه

- زیگزاگ: خطوطی است به شکل مارپیچ که برای تزئین به کار می رود.

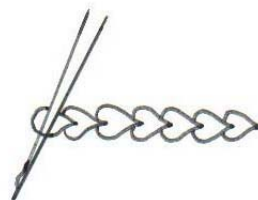
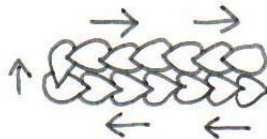
شکل ۳۴- دوخت زیگزاگ

- دندان موشی: دوختی است شبیه دندان موش که برای حاشیه و دور کار استفاده می شود.

شکل ۳۵- دوخت دندان موشی

- ساقه: خطی است مستقیم که از دو ردیف زنجیره بهم چسبیده تشکیل شده که معمولا گلی در بالای آن قرار می گیرد.

شکل ۳۶- دوخت ساقه

- راست راه: دوختی است یک ردیفی که به صورت یک خط مستقیم دوخته می شود.
- پشت دوزی: دوختی است شبیه راست راه که معمولا در پشت گل‌های اصلی و جهت تزئین ترجیحا بارنگ دیگر دوخته می شود.

۴-۵ ویژگی انواع رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت)

۴-۵-۱ رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) به شیوه ساده

از ویژگی های این روش، یک پارچه زمینه با نخ های رنگی یا تک رنگ می باشد و از نظر ترکیب طیف رنگی نخ های بکار رفته، معمولا نقوش اصلی (خطوط داخلی نقش) را با رنگ های پررنگ و پشت دوزی (خطوط خارجی نقش) را با رنگ های کم رنگ می دوزند.

شکل ۳۷- رشتی دوزی به شیوه ساده

۴-۵-۲ رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) به شیوه تکه دوزی

از ویژگی های این روش این است که یک پارچه رنگی روی پارچه زمینه با دوخت دندان موشی دوخته شده و روی آن انواع نقوش دوخته می شود. در روش پیشرفته قلاب دوزی به شیوه تکه دوزی، گلی که پر کار باشد (مانند گل شاه عباسی)، گلبرگهایش هم تکه دوزی می شود، در این روش، نقشی که دوخته می شود، برجسته تر از تکه دوزی معمولی نشان داده می شود.

شکل ۳۸- رشتی دوزی به شیوه تکه دوزی

۴-۵-۳ رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) به شیوه معرق

از ویژگی های بارز این شیوه این است که در یک نگاه، دو یا چند رنگ پارچه را روی پارچه زمینه با انواع نقوش و انواع نخ های ابریشم رنگی نشان می دهد.

شکل ۳۹ - رشتی دوزی به شیوه معرق

۵ الزامات

۵-۱ الزامات دوخت

- یکسان بودن زنجیره ها.
- عدم وجود فاصله بین زنجیره ها.
- ریز بودن زنجیره ها.

۵-۲ الزامات نقش

- رعایت قرینه بودن طرح ها و نقش ها.
- اندازه نقوش متناسب با اندازه محصول .
- شمارش دقیق تعداد زنجیره ها در دوخت طرح ها و نقوشی که ذهنی دوخته می شوند.
- دقت در تناسب اندازه و مکان نقوش قرینه و دوخت آنها.
- جانمایی مناسب نقش های اصلی در طرح.
- جانمایی مناسب نقش های ریزه کاری در طرح.

۵-۳ الزامات ترکیب رنگ

- ثبات رنگ پارچه ماهوت و نخ.
 - ارزش کار بیشتر در ترکیب رنگ های نخ بیشتر .
 - رعایت استفاده نخ از رنگ های سنتی و اصیل (قهوه ای- طوسی- قرمز- نارنجی- زرد- سفید) .
 - رعایت اصول مهم سنتی و اصیل در انتخاب نخ در دوخت پشت دوزی
- مثال: طوسی پشت قهوه ای- نارنجی پشت قرمز- سفید پشت زرد- سایر رنگها معمولا کم رنگ پشت پررنگ .

۵-۴ الزامات انتخاب مواد مصرفی

- ظریف بودن نخ.
- فشرده بودن بافت پارچه.

-قلاب صیقل شده، صاف و یکدست.

- جریده (کارگاه) ترجیحا از چوب ون یا راش یا سرخدان و شیار وسط آن خیلی گشاد نباشد.
- نخ تابیده شده یا تابیده نشده، صاف و یکدست و بدون ناخالصی (کلفت و نازک).

۵-۵ الزامات نگهداری

- استفاده از برگ خشک شده تنباکو داخل کیسه کوچک پارچه ای در کنار محصول جهت جلوگیری از گزند حشرات .
- در مواقعی که از آنها استفاده نمی شود، نباید تا شود، چون به مرور روی خط تا، تار و پود پارچه شکننده شده و آسیب می بیند. در این شرایط از دو روش می توان استفاده کرد:
- الف) با یک تکه پارچه نخی سفید و تمیز روی کار را پوشانده سپس آن را دور یک تکه مقوا لول کرده و جهت جلوگیری از گزند حشرات، برگ خشک شده تنباکو را درون کیسه پارچه ای گذاشته و درون پارچه لوله شده جاگذاری می کنیم.
- ب) می توان کار را به صورت بقچه تا نموده و از برگ تنباکوی خشک شده درون آن استفاده کرد.
- طریقه تابلو شدن این هنر، همانند هنر فرش بافی باید بدون شیشه و مقوا باشد.
- برای اتو کردن این کار هرگز نباید قسمت رویه این کار را اتو کرد. طرف روی کار را روی یک سطح نرم و صاف قرار داده، سپس یک تکه پارچه نخی سفید را مرطوب کرده، به پشت کار انداخته و از پشت با درجه ملایم اتو می کنیم.

یادآوری ۱- استفاده از مواد شیمیایی ضد بید برای سلامت مصرف کننده توصیه نمی شود.

۵-۶ الزامات بسته بندی

ابتدا محصول را درون بقچه ای از پارچه نخی یا کتان پیچیده تا خشک بماند و سپس درون بسته بندی مورد نظر قرار داده می شود. معمولا بسته های پلاستیکی، مقوایی یا از جنس دیگر که به محصول آسیب وارد نیاورد و از نور و رطوبت در امان باشد جهت بسته بندی مناسب است.

۶ نشانه گذاری

نشانه گذاری بر روی بسته بندی مصنوع باید شامل موارد ذیل باشد. توصیه می شود این مشخصات روی یک پارچه یا برچسب الصاق یا دوخت شود:

۱-۶ ارجاع به شماره این استاندارد ملی ایران.

مثال: مطابق استاندارد ملی ایران

۲-۶ نام و نام خانوادگی تجاری تولید کننده.

۳-۶ نشان و نام تجاری تولیدکننده در صورت وجود.

۴-۶ درج عبارت « تولیدات صنایع دستی ایران ».

۵-۶ نام استان و شهر تولید اثر.

۶-۶ تاریخ تولید مصنوع بر اساس ماه و سال.

۷-۶ کاربرد اثر.

۸-۶ ابعاد اثر.

۶-۹ درج عبارت [راهنمای استفاده از محصول مطالعه شود].

۶-۱۰ شماره پروانه تولید سازنده در صورت وجود.

یادآوری ۱- نام هنرمند و تاریخ تولید معمولاً توسط هنرمند روی اثر دوخته می شود.

۷ راهنمای استفاده از محصول

در راهنمای استفاده از محصول باید موارد ذیل قید گردد:

- ۷-۱ این محصول در مقابل شرایط جوی مقاوم بوده و هر چه از قدمت آن بگذرد ارزش محصول بیشتر خواهد شد .
- ۷-۲ از کشیدن اشیاء نوک تیز و برنده بر سطح کار رشتی دوزی باید خودداری کرد.
- ۷-۳ ترجیحاً سعی شود که تولیدات این مصنوع شسته نشود، در صورت نیاز فقط از آب استفاده شده و بدون هیچگونه مالش و فشار جهت آبکشی، روی یک تکه پارچه سفید و تمیز روی زمین پهن گردد.
- ۷-۴ از هر گونه مواد قلیایی جهت شستشوی مصنوعات رشتی دوزی نباید استفاده کرد زیرا این عمل باعث سست شدن الیاف پارچه و نخ می گردد.
- ۷-۵ از استفاده هر گونه مواد شیمیایی (نفتالین و انواع صابون های عطری) جهت جلوگیری از گزند حشرات، برای سلامت محصول و مصرف کننده باید خودداری کرد. استفاده از تنباکو برای نگهداری توصیه می شود. در صورت نگهداری طولانی مدت در بسته بندی در مکان خشک و دور از نور و گرما و رطوبت زیاد نگهداری شود.

پیوست الف

(اطلاعاتی)

تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ نوع کاربرد و ابعاد

این مصنوعات رشتی دوزی شده غالبا عبارتند از: کوسن ، رومیزی مربع شکل، رومیزی مستطیل شکل، پرده، روتختی، سجاده سه تکه، رویه دمپایی و کفش، زیرلیوانی، کیف موبایل، کیف، و بسیار مصنوع متنوع دیگر در اشکال و ابعاد مختلف.

الف- ۱ فهرست مصنوعاتی که بر حسب ابعاد اندازه گیری می شوند :

۱- کوسن کوچک	۷- پرده	۱۳- زیرلیوانی
کوچک		
۲- کوسن بزرگ	۸- روتختی	۱۴- زیرلیوانی
متوسط		
۳- رومیزی کوچک مربع شکل (۶ نفره)	۹- سجاده سه تکه (تکه کوچک)	۱۵- زیرلیوانی
بزرگ		
۴- رومیزی متوسط مربع شکل (۸ نفره)	۱۰- سجاده سه تکه (تکه متوسط)	۱۶- کیف موبایل
۵- رومیزی بزرگ مربع شکل (۱۲ نفره)	۱۱- سجاده سه تکه (تکه بزرگ)	۱۷- کیف کوچک
۶- رومیزی مستطیل شکل	۱۲- رویه دمپایی و کفش	۱۸- کیف بزرگ

جدول الف-۱- مصنوعاتی که بر حسب ابعاد اندازه گیری می شوند

ردیف	مصنوعات	ابعاد	
		طول بر حسب سانتی متر	عرض بر حسب سانتی متر
۱	کوسن کوچک	۴۰	۴۰
۲	کوسن بزرگ	۵۰	۵۰
۳	رومیزی کوچک مربع شکل (۶ نفره)	۱/۵	۱/۵
۴	رومیزی متوسط مربع شکل (۸ نفره)	۱/۵	۲
۵	رومیزی بزرگ مربع شکل (۱۲ نفر)	۱/۵	۲/۵
۶	رومیزی مستطیل شکل	۱/۴۰	۷۰
۷	پرده	۱/۵	۳
۸	روتختی	۱/۵	۲/۵
۹	سجاده سه تکه (تکه کوچک)	۴۰	۴۰
۱۰	سجاده سه تکه (تکه متوسط)	۵۰	۵۰
۱۱	سجاده سه تکه (تکه بزرگ)	۱/۴۰	۷۰
۱۲	رویه دمپایی و کفش	۲۰	۲۰
۱۳	زیر لیوانی کوچک	۶	۶
۱۴	زیر لیوانی متوسط	۸	۸
۱۵	زیر لیوانی بزرگ	۱۲	۱۲
۱۶	کیف موبایل	۲۱	۱۱
۱۷	کیف کوچک	۳۰	۳۰
۱۸	کیف بزرگ	۶۰	۶۰

پیوست ب

(اطلاعاتی)

تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ ابعاد و وزن پارچه مصرفی

ب-۱ فهرست مصنوعات که بر حسب متر از و وزن پارچه مصرفی تقسیم بندی می شوند :

۱-کوسن کوچک	۷-پرده	۱۳-زیرلیوانی
کوچک		
۲-کوسن بزرگ	۸-روتختی	۱۴-زیرلیوانی
متوسط		
۳-رومیزی کوچک مربع شکل (۶ نفره)	۹-سجاده سه تکه (تکه کوچک)	۱۵-زیرلیوانی
بزرگ		
۴-رومیزی متوسط مربع شکل (۸ نفره)	۱۰-سجاده سه تکه (تکه متوسط)	۱۶-کیف موبایل
۵-رومیزی بزرگ مربع شکل (۱۲ نفره)	۱۱-سجاده سه تکه (تکه بزرگ)	۱۷-کیف کوچک
۶-رومیزی مستطیل شکل	۱۲-رویه دمپایی و کفش	۱۸-کیف بزرگ

جدول ب-۱- مصنوعاتی که بر حسب متراژ و وزن پارچه مصرفی تقسیم بندی می شوند

ردیف	مصنوعات	ابعاد	
		متراژ پارچه بر حسب سانتی متر	وزن پارچه بر حسب گرم
۱	کوسن کوچک	۴۰×۴۰	۸۰
۲	کوسن بزرگ	۵۰×۵۰	۱۰۰
۳	رومیزی کوچک مربع شکل (۶ نفره)	۱/۵ × ۱/۵	۹۰۰
۴	رومیزی متوسط مربع شکل (۸ نفره)	۲ × ۱/۵	۱۰۰۰
۵	رومیزی بزرگ مربع شکل (۱۲ نفره)	۲/۵ × ۱/۵	۱۱۰۰
۶	رومیزی مستطیل شکل	۷۰ × ۱/۴۰	۵۰۰
۷	پرده	۳ × ۱/۵	۲۰۰۰
۸	روتختی	۲/۵ × ۱/۵	۱۰۰۰
۹	سجاده سه تکه (تکه کوچک)	۴۰×۴۰	۸۰
۱۰	سجاده سه تکه (تکه متوسط)	۵۰×۵۰	۱۰۰
۱۱	سجاده سه تکه (تکه بزرگ)	۷۰ × ۱/۴۰	۵۰۰
۱۲	رویه دمپایی و کفش	۲۰×۲۰	۴۰
۱۳	زیر لیوانی کوچک	۶×۶	۱۰
۱۴	زیر لیوانی متوسط	۸×۸	۱۵
۱۵	زیر لیوانی بزرگ	۱۲×۱۲	۲۰
۱۶	کیف موبایل	۱۱×۲۱	۲۵
۱۷	کیف کوچک	۳۰×۳۰	۶۰
۱۸	کیف بزرگ	۶۰×۶۰	۱۲۰

پیوست پ

(اطلاعاتی)

تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ ابعاد و میزان نخ ابریشم مصرفی

پ-۱ فهرست مصنوعاتی که بر حسب میزان نخ ابریشم مصرفی تقسیم بندی می شوند :

۱-کوسن کوچک	۷-پرده	۱۳-زیرلیوانی
کوچک		
۲-کوسن بزرگ	۸-روتختی	۱۴-زیرلیوانی
متوسط		
۳-رومیزی کوچک مربع شکل (۶ نفره)	۹-سجاده سه تکه(تکه کوچک)	۱۵-زیرلیوانی
بزرگ		
۴-رومیزی متوسط مربع شکل (۸ نفره)	۱۰-سجاده سه تکه(تکه متوسط)	۱۶-کیف موبایل
۵-رومیزی بزرگ مربع شکل (۱۲ نفره)	۱۱-سجاده سه تکه(تکه بزرگ)	۱۷-کیف کوچک
۶-رومیزی مستطیل شکل	۱۲-رویه دمپایی و کفش	۱۸-کیف بزرگ

پ

جدول پ-۱- مصنوعاتی که بر حسب ابعاد و میزان نخ ابریشم مصرفی تقسیم بندی می شوند

ردیف	مصنوعات	ابعاد	
		ابعاد بر حسب سانتی متر	مقدار ابریشم مصرفی بر حسب گرم
۱	کوسن کوچک	۴۰×۴۰	۴۰
۲	کوسن بزرگ	۵۰×۵۰	حداکثر ۵۰
۳	رومیزی کوچک مربع شکل (۶ نفره)	۱۵۰×۱۵۰	حداکثر ۷۰۰
۴	رومیزی متوسط مربع شکل (۸ نفره)	۲۰۰×۱۵۰	حداکثر ۱۰۰۰
۵	رومیزی بزرگ مربع شکل (۱۲ نفر)	۲۵۰×۱۵۰	۱۳۰۰
۶	رومیزی مستطیل شکل	۷۰×۱۴۰	۵۰۰
۷	پرده	۳×۱۵۰	۱۵۰
۸	روتختی	۲۵۰۰×۱۵۰۰	۱۲۰۰
۹	سجاده سه تکه (تکه کوچک)	۴۰×۴۰	۳۰
۱۰	سجاده سه تکه (تکه متوسط)	۵۰×۵۰	۴۰
۱۱	سجاده سه تکه (تکه بزرگ)	۷۰×۱۴۰	۵۰۰
۱۲	رویه دمپایی و کفش	۲۰×۲۰	حداکثر ۱۰
۱۳	زیر لیوانی کوچک	۶×۶	۶
۱۴	زیر لیوانی متوسط	۸×۸	۸
۱۵	زیر لیوانی بزرگ	۱۲×۱۲	۱۲
۱۶	کیف موبایل	۱۱×۲۱	۴
۱۷	کیف کوچک	۳۰×۳۰	۵۰
۱۸	کیف بزرگ	۶۰×۶۰	۷۰

پیوست ت

(اطلاعاتی)

تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ نوع نقوش

مصنوعات رشتی دوزی از لحاظ نقش به پنج دسته تقسیم می شوند:

ت-۱ مصنوعاتی که نقوش آنها جزء گل های اصلی می باشند عبارتند از:

بته جقه- سه برگ بته جقه- سربرگ- گلبرگ- سه برگ تاجی- شاهبرگ- پنج پر هلالی- هفت پر هلالی- رز برگ- گل شانه ای- هشت پر نوک تیز- گل آهار- گل بزرگ- برگ چاکدار- گل چاکدار- خوشه انگوری- غنچه مینیاتوری- گل اناری- گل شاه عباسی

ت-۲ مصنوعاتی که نقوش آنها جزء گل های تزئینی و از ریزه کاریها بوده و برای پر کردن فضاهای خالی استفاده می شوند عبارتند از:

آلبالو- غنچه- سه دانه- دو دانه- گل لاله- برگ مدی- پیچک- پیله- اشک.

ت-۳ نقوشی که فقط جهت حاشیه و دور کار استفاده می شوند عبارتند از:

پیچ- کومه- زیگزاگ- دندان موشی- ساقه- راست راه- پشت دوزی.

ت-۴ مصنوعاتی که نقوش آنها نیاز به طراحی نقش بر روی پارچه دارند عبارتند از:

شاهبرگ- پنج پر هلالی- هفت پر هلالی- رز برگ- گل شانه ای- هشت پر نوک تیز- گل بزرگ- گل چاکدار- خوشه انگوری- گل اناری- گل شاه عباسی- گل لاله.

ت-۵ مصنوعاتی که نقوش آنها نیاز به طراحی نقش بر روی پارچه ندارند و طبق قاعده و اصول ثابت به طور ذهنی دوخته می شوند عبارتند از:

بته جقه- سربرگ- بته جقه- سربرگ- گلبرگ- سه برگ تاجی- گل آهار- غنچه مینیاتوری- آلبالو- غنچه- سه دانه- دو دانه- برگ مدی- پیله- اشک- پیچ- کومه- زیگزاگ- دندان موشی- ساقه- راست راه- پشت دوزی.

پیوست ث

(اطلاعاتی)

تقسیم بندی مصنوعات رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) از لحاظ شیوه دوخت نقوش

مصنوعات رشتی دوزی از لحاظ دوخت به دو دسته تقسیم می شوند :

ث-۱ مصنوعاتی که نقوش آنها به شکل کامل و توپر دوخته می شوند عبارتند از:

بته جقه- سه برگ بته جقه- سربرگ- گلبرگ- سه برگ تاجی- گل آهار- غنچه مینیاتوری- آلبالو- غنچه- سه دانه- دودانه- پیله- اشک- خوشه انگوری.

ث-۲ مصنوعاتی که نقوش آنها به شکل تو خالی دوخته می شوند عبارتند از:

شاهبرگ- پنج پر هلالی- هفت پر هلالی- رز برگ- گل شانه ای- هشت پر نوک تیز- برگ چاکدار- گل بزرگ- گل چاکدار- گل اناری- گل شاه عباسی- گل لاله.

پیوست ج

(اطلاعاتی)

مشخصات رشتی دوزی ماشینی

رشتی دوزی ماشینی و بی کیفیت که از دامنه شمول این استاندارد خارج می باشد، دارای ویژگی های زیر است که هنگام بررسی و تعیین ویژگی ها و کیفیت این مصنوع باید مراقب آن بود:

- نخ استفاده شده در دوخت رشتی دوزی ماشینی به صورت نایلونی و نازک می باشد و کیفیت ابریشم طبیعی را ندارد.
- دوخت رشتی دوزی ماشینی فاقد گره می باشد و به آسانی ، دوخت ها از هم جدا شده و آسیب پذیر می باشد.
- دوخت زنجیره ها در رشتی دوزی ماشینی، درشت بوده و ظرافت زنجیره های رشتی دوزی دستی و سنتی را ندارند.
- تنوع نقوش اصیل و سنتی در رشتی دوزی ماشینی به اندازه رشتی دوزی دستی چشمگیر نیست.

پیوست چ

(اطلاعاتی)

تصاویر کاربرد رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت)

شکل چ-۱- رومیزی رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) ساده سایز بزرگ

شکل چ-۲- رومیزی رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) معرق سایز بزرگ

شکل چ-۳- رومیزی رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) ساده سایز کوچک

شکل چ-۴- سجاده

شکل چ-۵- تابلو

شکل چ-۶- کوسن

شکل چ-۷- زیربشقابی یا زیر لیوانی یا رومیزی کوچک

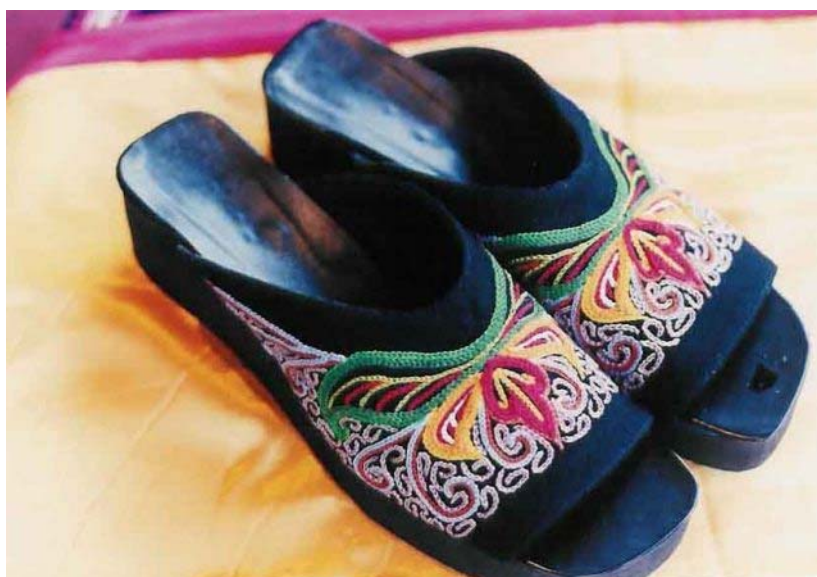
شکل چ-۸- جانماز کوچک

شکل چ-۹- آویز تزئینی یا نشانه گذار قرآن

شکل چ- ۱۰- کیف پول رشتی دوزی (قلاب دوزی رشت) تلفیق با سراجی سنتی (چرم دوزی)

شکل چ- ۱۱- روفرشی

شکل چ- ۱۲- کفش اسپرت

شکل چ-۱۳- کفش پاشنه دار

شکل چ-۱۴- کفش مجلسی